

نقش فعالیت های پرورشی مدرسه در تربیت اجتماعی دانش آموزان

اکرم حیدری

کارشناسی حسابداری ، جهاد دانشگاهی تهران

akramheidary1357@gmail.com

۰۹۱۴۱۵۷۶۱۴۹

چکیده :

یکی از کارهای عمومی آموزش و پرورش ، اجتماعی کردن کودکان و نوجوانان است و مفاهیم عمده تربیت اجتماعی کردن کودکان و نوجوانان است و مفاهیم تربیت اجتماعی آن از جمله خودکفایتی ، ابراز وجود ، استقلال ، خودپنداری ، خودرهبری ، رقابت ، همکاری ، نوع دوستی و هویت جویی ها و ده ها مولفه دیگری که به نوعی شخصیت اجتماعی کودکان را شکل می دهد ، در همین دوران آموزشی تحقق می پذیرد. این تحقیق با هدف بررسی نقش فعالیت های پرورشی مدرسه در تربیت اجتماعی دانش آموزان و به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته است . یافته های تحقیق نشان می دهد برنامه های پرورشی مدارس موجب ارتقای توانایی های روانی - اجتماعی می گردد و دانش آموزان را برای برخورد موثر با کشمکش ها و موقعیت های زندگی یاری می بخشد و به آنها کمک می کند تا با سایر انسانها و محیط خود، مثبت و سازگارانه ارتباط برقرارکنند.

واژگان کلیدی: تربیت اجتماعی ، فعالیت های پرورشی ، دانش آموزان ، مدرسه .

۱- مقدمه :

تربیت دارای ابعاد و گونه‌های مختلفی است که توجه به همه گونه‌ها در تربیت انسان، امری است که گریزی از آن نمی‌باشد. از میان گونه‌های تربیت، تربیت اجتماعی دارای اهمیت زیادی می‌باشد چرا که انسان موجودی است اجتماعی و باید خود را برای این نهاد آماده کند. انسان در جامعه پرورش می‌یابد، آداب و رسوم و افکار و ارزش‌های آن را می‌پذیرد، شخصیت خود را می‌سازد و با جامعه هماهنگ می‌گرداند. و این است معنای اجتماعی شدن و اجتماعی کردن و فرهنگ‌پذیری انسان. (دلرایی، ۱۴۰۰)

جامعه‌پذیری یا اجتماعی شدن، از نظر لغوی به معنای انطباق و آشناسازی با جامعه است. (حق شناس، سامعی و انتخابی، ۱۳۸۷) در جامعه‌شناسی، این مفهوم به فرآیندی اطلاق می‌شود که در آن، افراد ویژگی‌هایی کسب می‌کنند که شایسته عضویت آنها در جامعه است. (Scruton, 2007) به عبارت دیگر جامعه‌پذیری نوعی فرایند کنش متقابل اجتماعی است که در آن، فرد هنجارها، ارزش‌ها و دیگر عناصر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی موجود در گروه یا محیط پیرامون خود را فرا می‌گیرد، آن را درونی و با شخصیت خود، یگانه می‌کند. (سلیمی و داوری، ۱۳۷۶) بعد از خانواده گروه همسالان دومین عامل جامعه‌پذیری نامیده می‌شود. (ستوده، ۱۳۸۵)

با پیشرفت جوامع و گذر از جامعه سنتی به سوی جامعه مدرن در کارکردهای نهادهای جامعه‌پذیری تغییرات شگرفی ایجاد شده است. نهاد خانواده که اصلی‌ترین منبع جامعه‌پذیری افراد در دوران سنت بود، کارکردهایش را به دیگر نهادها مانند رسانه و مدرسه انتقال داده است. (طهماسبی و علمی، ۱۳۹۳) بعد از خانواده نظام آموزشی و سیستم تعلیم و تربیت رسمی در هر جامعه مهمترین نقش را در جامعه‌پذیری افراد دارد که از طرق مواد درسی، مواد آموزشی، فعالیت‌های پرورشی و همچنین معلمان، این فرایند صورت می‌پذیرد. برنامه‌ها و فعالیت‌های پرورشی مجموعه فعالیت‌های هدفمند، منظم و مستمری که به منظور ایجاد فرصت‌ها و زمینه‌های مناسب برای شکوفایی استعدادها، جهت‌دهی به رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان و در راستای تحقق اهداف مصوب دوره‌های تحصیلی، برنامه‌ریزی و در طول سال توسط منابع انسانی واجد صلاحیت‌های تربیتی در قالب برنامه‌های «رسمی» و «فوق برنامه» مدارس ساماندهی و اجرا می‌شود.

از فواید برنامه‌های پرورشی در مدارس می‌توان به رشد و تکامل شخصیت دانش‌آموزان، غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان و توجه به نیازهای فردی آنان و همچنین فرهنگ‌پذیری و آموزش مهارت‌های مختلف زندگی و تمرین مشارکت و شلوفایی استعدادهای آنها اشاره کرد. ضمن اینکه توانایی همکاری، تصمیم‌گیری سنجیده، تفاهم، حمایت، سازماندهی، توانایی مدیریت در درگیری با افراد، توانایی مذاکره، توانایی کنار آمدن با فشارهای روحی، توانایی ابراز وجود، توانایی روشن ساختن ارزشهای اعتقادی، توانایی پرهیز از خطر از فواید اجرای برنامه‌های پرورشی مناسب در جهت بهبود جامعه‌پذیری دانش‌آموزان می‌باشد. لذا با توجه به اهمیت موضوع جامعه‌پذیری دانش‌آموزان و در راستای اثربخشی برنامه‌های پرورشی بر میزان جامعه‌پذیری دانش‌آموزان دوره ابتدایی و با توجه به مشاهده بسیاری از معضلات رفتاری و اخلاقی و حتی آموزشی و برخی نواقص موجود در تعاملات اجتماعی، به اقتضای دغدغه موجود در رابطه با آینده دانش‌آموزان، در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر برنامه‌های پرورشی بر جامعه‌پذیری دانش‌آموزان ابتدایی پرداخته شده است.

انوری و همکاران (۱۴۰۱) در بررسی نقش فعالیت‌های پرورشی مدرسه در تربیت اجتماعی دانش‌آموزان نشان دادند دوره دانش‌آموزی مهمترین، پر خاطره‌ترین، ماندگارترین و اثر بخش‌ترین دور حیات هر فردی است. دوره‌ای که هر چند تحصیل و دانش‌آموزی مهمترین وظیفه. تکلیف دانش‌آموزان است. مطالعات نشان می‌دهد الگوپذیری دانش‌آموزان برنامه و فعالیت‌ها به مراتب بیش از فعالیت‌ها است. امروز مدرسه کانون اصلی تحولات، تغییرات و اصطلاحات است. سیمای آموزش و پرورش هر جامعه در کارکرد مدارس در ابعاد مختلف نهفته است و بالطبع چشم‌انداز آینده در هر جامعه در مدارس امروز آن جامعه ترسیم می‌شود.

ایرندگانی و علی صوفی (۱۳۹۷) در تحقیقی به بررسی نقش فعالیت‌های پرورشی در رشد اخلاقی و اجتماعی دانش‌آموزان ابتدایی پرداخته و نشان دادند تا چندی پیش مدرسه را تنها جای مطالعه و کسب معلومات و نیز انتقال مواد آموزشی از معلمان به دانش‌آموزان می‌دانستند ولی امروزه به لحاظ تربیتی روشن شده است که مدرسه شکل دهنده ساختار درونی و شخصیتی دانش‌آموز است با مدرسه محیطی است که دانش‌آموز در آنجا شایستگی، شکست، موفقیت، انزوا، محبوبیت، طرد... تجربه می‌کند کمک به رشد ابعاد گوناگون هویت دانش‌آموزان، از جمله هویت فردی، هویت اجتماعی و هویت دینی از رسالت‌های محوری امور تربیتی (پرورشی) است.

اسکندری (۱۳۹۱) در پژوهش خود به بررسی رابطه بین میزان فعالیت‌های پرورشی مدارس و ابعاد هویتی دانش‌آموزان پرداختند. نتایج نشان داد بین میزان فعالیت پرورشی مدرسه و سه بعد هویتی فردی، اجتماعی، و دینی، تنها بین فعالیت‌های پرورشی و هویت اجتماعی رابطه مثبت معنادار مشاهده شد.

۲- روش شناسی:

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش فعالیت‌های پرورشی مدرسه در تربیت اجتماعی دانش‌آموزان به شیوه توصیفی و از نوع کتابخانه‌ای انجام شده است و با توجه به روش پژوهش، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک و منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی از قبیل کتب، مقالات و پایان‌نامه‌ها می‌باشد.

۳- بحث درباره یافته‌ها

خانواده اولین و مهمترین عامل در تربیت اجتماعی فرد محسوب می‌شود و مدرسه دومین نهادی است که این مهم را بر عهده می‌گیرد. البته مفهوم تربیت اجتماعی از قلمرو نهادهای رسمی مثل خانواده و مدرسه فراتر می‌رود و مطبوعات، رادیو و تلویزیون و تجارب شخصی را نیز شامل می‌شود و میدان گسترده‌تری می‌یابد. تربیت جامعه هیچگاه به عهده شانس یا اتفاق نیست. برای تربیت باید برنامه داشت و از روی احتمال، یک جامعه به رشد و بالندگی نمی‌رسد؛ دنیای امروزی دنیای جدیدی است که مستلزم تربیت است با روش‌های قدیمی و گذشته نمی‌توان بچه‌های امروزی را برای نسل آینده تربیت کرد. یک واقعیت روانی و تربیتی این است که انسان‌ها، چه به صورت فردی و چه به صورت جمعی، با داشتن آرمان‌های عالی و اهداف بزرگی که از محدوده مسایل عادی و روزمره فراتر می‌روند و در سایه میل و کششی درونی به سوی کمال، همه نیروهای خود را به کار می‌اندازد و از همه امکانات خویش استفاده می‌کنند. (همتی، ۱۴۰۱)

مساله تربیت و نظارت اجتماعی، هدایت و راهنمایی دیگران با اصول نیکو (معرفت) و آگاهانیدن و کنترل اعضای جامعه در برابر امور منتهیه (منکر) از شروط نخستین برای داشتن یک جامعه سالم و مورد تایید است. هدف از تربیت، پرورش افرادی است که در حال آینده بتوانند برای رشد خود اقدامی کرده و برای جامعه بشری مفید باشند جسم و جانسان سالم و رفتار و عملکردشان انسانی باشد. برای این که تعلیم و تربیت از چارچوب محدود مدرسه خارج شود و کارکرد اجتماعی آن در پهنه توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه روشن شود، باید تربیت اجتماعی سرلوحه روش‌ها و آموزش و پرورش قرار گیرد. دانش‌آموزان باید با محیط خود سازگار شوند و چنین تحولی مستلزم اتخاذ روش‌های تربیتی و تغییر در محتویات برنامه‌های آموزش و پرورش است.

یکی از وظایف اصلی نظام تعلیم و تربیت، فراهم کردن زمینه و فرصت مناسب یادگیری به منظور رشد و شکوفایی استعدادهای گوناگون دانش‌آموزان است؛ همچنین مسئولیت ایجاد نگرش مثبت و سازنده در دانش‌آموزان نسبت به ارزشهای اخلاقی و اجتماعی و

بایبند ساختن آنها به قیود خلاق و رفتار مطلوب و پسندیده، نیز بر عهده آموزش و پرورش است. فعالیتهای تربیتی و فوق برنامه در واقع همان فعالیتهایی هستند که به دانش آموز کمک می کند تا بتوانند علایق اصلی خود را بشناسد و استعدادهای نهفته خود را در این زمینه پیدا کند و سعی در بالفعل نمودن این استعدادها داشته باشد. وجود فعالیتهای پرورشی در مدارس باعث می شود که دانش آموزان یاد بگیرند مسئولیتهای فردا را بر عهده بگیرند و از قرار گرفتن در موقعیتهای پرخطر که می تواند زندگی آنها را تهدید و دچار بحران کند، مصون سازد.

فعالیت های پرورشی باید بر اساس ویژگیها زمینه ها و ظرفیتهای وجودی دانش آموزان مدنظر قرار گیرد توجه به ظرفیتها و زمینه های مذکور از دو جهت حائز اهمیت است یکی این که برنامه ها باید متناسب با شرایط و ویژگیهای ذهنی و روانی دانش آموزان تهیه گردد. دوم این که مربی خود در فعالیتهای آموزش و پرورش مشارکت فعال و آزاد داشته باشد. خوشبختانه در اسناد بالا دستی وزارت آموزش و پرورش از جمله مبانی نظری سند بنیادین آموزش و پرورش توجه به پرورش و فعالیتهای پرورشی مدارس به طور صریح و جدی مورد توجه قرار گرفته است و چند سالی است که در مدارس کشور به مرحله اجرا رسیده است. (ایمن ارشادی و نامی، ۱۳۹۸)

فعالیت های پرورشی به عنوان فعالیتهایی شناخته می شوند که به صورت داوطلبانه در محیطهای آموزشی و یا خارج از محیطهای آموزشی به عنوان تکمیل کننده برنامه درسی رسمی جهت تحقق پیشرفت شخصی و حرفه ای و اجتماعی دانش آموزان به کار برده می شوند. در تعریفی دیگر فعالیتهای پرورشی در واقع به کوششها و تلاشهایی که دانش آموزان تحت هدایت و برنامه ریزی و نظارت مربیان پرورشی خود انجام می دهند تا تواناییها و استعدادهای ذاتی آنان شکوفا شود و به صورت بالفعل در آید، گفته می شود دانش آموزان در این گونه از فعالیتهای شرکت می کنند تا بتوانند به کشف و شناسایی استعدادهای نهفته و بالقوه فردی خود بپردازند و سپس به تحکیم کردن توانمندیهایشان بپردازند.

سابقه تشکیل امور تربیتی به پیش از انقلاب اسلامی بازمی گردد. درواقع از سال ۱۳۴۱ و پیش از اینکه نام وزارت فرهنگ به وزارت آموزش و پرورش تغییر یابد، به تغییر فرهنگ و پرورش نسل جوان متناسب با اهداف انقلاب در اصطلاح سفید شاه اقدام شده بود. سازمان پیشاهنگی و سازمان جوانان شیر و خورشید ازجمله نهادهای تربیتی بودند که در جهت این اهداف فعالیت می کردند. بعدها اداره کل امور تربیتی و دو اداره امور فعالیتهای برنامه و اداره امور اردوها و مسابقات هنری و درسی، همراه سازمان پیشاهنگی و سازمان جوانان شیر و خورشید مسئولیت پرورش دانش آموزان را عهده دار شدند.

مدارس، پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم گرفتار فرهنگ غربی و ارزشها و ستنهای شاهنشاهی و هم آماج حملات گروههای سیاسی بودند. در این زمان، نهاد امور تربیتی در سال ۱۳۵۸ تأسیس شد. درحقیقت، تأسیس این نهاد پس از انقلاب به قصد حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی، ترویج ارزشها و معارف اسلامی، مبارزه با افکار انحرافی و مخرب پس از دوران پیروزی انقلاب و با انگیزه های سیاسی همراه بود. مسائلی چون هنجارهای رفتاری دانش آموزان و مهارتهای زندگی، بعدها و با توجه به اقتضائات و اوضاع پیش آمده به دیگر فعالیتها و مسئولیتهای امور تربیتی افزوده شد و درواقع در پیدایش این نهاد نقشی نداشتند. اسناد و عملکرد این نهاد در دهه نخست انقلاب اسلامی نشان می دهد که امور تربیتی کارکردی سیاسی داشته و وظیفه آن مبارزه با گروههای سیاسی مخالف انقلاب، بازماندگان رژیم سابق و نیز تأمین نیرو برای جبهه و جنگ بود؛ از این رو، با تبیین نظام جمهوری اسلامی، حذف گروهکها و پایان جنگ این وظیفه پایان یافت. (خوشبخت و همکاران، ۱۳۹۲)

خواست بنیانگذاران امور تربیتی پس از انقلاب، هرگز جدایی آموزش از پرورش نبود. آنان میخواستند آموزش به تربیت و پرورش نسلی باایمان و متعهد بینجامد. اما این خواست هرگز در ساختار برنامه درسی جای نگرفت و معلم و کتابهای درسی رسالت آموزش و مربی

پرورشی و امور تربیتی رسالت تربیت را عهده دار شدند. بررسی چگونگی برنامه های عرضه شده امور تربیتی از بدو تأسیس تاکنون و ارزیابی و آسیب شناسی این فعالیتها ضرورت دارد. این کار می تواند جایگاه نهاد امور تربیتی را در نظام آموزش و پرورش رسمی کشور شرح دهد و راهکارهای سودمندی برای پیمودن راه و دستیابی به اهداف بسیار سودمند و مؤثر عرضه کند. بر همین اساس، امور تربیتی در سال ۱۳۶۶ به سطح معاونت وزارت آموزش و پرورش ارتقا یافت و به طور رسمی از بخش آموزش مجزا شد.

از مزایای اجرای برنامه های پرورشی در مدارس می توان به موارد ذیل اشاره کرد: (Sahin, 2018)

- داشتن تأثیر مثبت بر پیشرفت دانش آموزان در زمینه های شخصیتی و فردی
- بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان
- پرورش روحیه همکاری و رشد مهارت های اجتماعی دانش آموزان
- دگرگون ساختن محیط آموزشی و تبدیل آن به محیط پر نشاط و پویا
- برطرف کردن نارساییهای موجود در برنامه های درسی
- پرورش تواناییهای فردی دانش آموزان در زمینه نوآوری و خلاقیت آنان
- رشد و شکوفایی استعدادهای نهفته و همچنین توجه به نیازها و علایق متفاوت دانش آموزان

۳- ۱. تأثیر فعالیت های پرورشی در تربیت اجتماعی دانش آموزان

هدف اساسی همه فعالیت های تربیتی مدرسه این است که انگیزه ها و محرک های لازم را برای ادامه رشد و تکامل طبیعی و سالم دانش آموزان ایجاد کند. و امکانات کسب معرفت مهارت های ضروری و ارزش های مطلوب برای بهره مند از زندگی مطلوب را فراهم آورد. فعالیت های پرورشی و تربیتی فراتر از برگزاری یک سری مسابقات و راه اندازی گروه سرود و تأثر و یا حتی برگزاری نماز جماعت و مراسم صبحگاه می باشد. این نگاه که پرورشی و تربیتی را در امور فوق خالصانه نمائیم یک نگاه بسیار ناچیز به برنامه های پرورشی می باشد. فعالیت ها و برنامه های تربیتی و پرورشی باید در متن همه ی برنامه های درسی باشد و محدود به یک یا چند عنوان خاص نباشد.

هر چند که برنامه هایی از قبیل: برگزاری نماز جماعت، اجرای مراسم صبحگاه و اجرای مسابقات نیز جزء برنامه های پرورشی می باشد اما باید توجه داشت که تمام برنامه ها، فعالیت ، رفتارها، گفتارها، روابط های دو طرفه بین معلم و دانش آموز یا بین دانش آموز و مدیر و یا بین معاون و دانش آموز حتی شیوه ی آموزش معلم، عدم توانایی در یادگیری یک یا چند درس توسط دانش آموز ، مشکلات روحی و روانی و جسمی دانش آموز، نحوه ی برخورد همه ی عوامل حتی سرایدار مدرسه با دانش آموزان و نحوه ی گفتگوی عوامل مدرسه (مدیر، معاونین، معلمین و مربیان و...) نحوه پوشش عوامل مدرسه و اعمال و رفتار آنها همه و همه برنامه های پرورشی است که باید مورد توجه قرار گیرد. نقش فعالیت های پرورشی در جامعه پذیری دانش آموزان به شرح زیر است:

- تقویت مهارت های اجتماعی در قدرت سازگاری با دیگران

- هدف های روانی و اجتماعی تربیت اجتماعی
- تقویت روح همکاری، همدلی، نوع دوستی، گذشت، فداکاری و همزیستی
- ایجاد حسن احترام به خود، دیگران و تحمل عقاید دیگران
- شناخت اصول، قانون مندی ها و تبعیت از آنها در هنگام برخورد های فردی و اجتماعی
- تقویت وجدان کاری و گسترش و عمق نظم پذیری اجتماعی در تمام پهنه های زندگی
- گسترش همیاری درسی و تحصیل از طریق گروه های دانش آموزی
- تمرین مشارکت جمعی، تصمیم گیری جمعی و مشخصه های آن
- رفع عوارض روانی اجتماعی در فرآیند تعاملات بین فردی مانند انزواجویی، رقابت های تخریب کننده و ترس های اجتماعی

۳-۲. راهکارهای تربیت اجتماعی دانش آموزان از طریق برنامه های پرورشی

- حضور دانش آموزان در اجرای برنامه ها و فعالیت های چون: سرود، تئاتر و نمایش، موسیقی، انواع انجمن های علمی فرهنگی، هنری و نیز گروه های علمی بازدید از موزه ها، منابع طبیعی و گردش های علمی و اردوها نقش مهمی در تثبیت و تقویت مهارت های فردی و اجتماعی در آنان داشته باشد. در ادامه چند راهکار پیشنهاد می گردد:
- برجسته سازی نقش اجتماعی مدارس از قبیل انجام حرکات ورزشی در مراسم آغازین به صورت جمعی، اجرای نمایشنامه، قرائت سرود دسته جمعی و به صورت همخوانی، برگزاری دوره های آموزش قرآن و مراسم ادعیه خوانی مثل زیارت عاشورا، برگزاری مناسبت ها، برپایی نماز جماعت و...
 - اجرای برنامه های جمعی آموزش و ارزشیابی در مدارس مثلا برگزاری بازدیدهای علمی و یا ارائه نمرات میان ترم یا پایان ترم دانش آموزان با مشورت سایر دبیران، معاون و حتی مدیر مدرسه.
 - بهره گیری از دبیران و معلمان دروس اجتماعی، تاریخ و جغرافیا در ارائه فعالیت های مطالعات اجتماعی و فراهم سازی زمینه های درک مشترک از طبیعت، سیاست، محیط پیرامونی، زندگی جمعی، حرکات وحدت بخش، انعطاف پذیری، همبستگی و...
 - ترویج فعالیت های گروهی و شرکت و عضویت در تشکلهای دانش آموزی، انجمن شوراهای دانش آموزی، پیشتازان و فرزندان، پیشگامان، بهداشت یاران و... قراردادن هر کدام از دانش آموزان با توجه به سلیقه و علاقه و استعداد ویژه در گروه یا کمیته ای خاص جهت انجام فعالیت های مورد علاقه.
 - ارائه بازی های محلی با گرایش جمع گرایی به منظور ارتقای نقش مهارت های اجتماعی و ایفای نقش در هر مرحله از بازی با انتخاب دوستان، یارکشی مناسب و برقراری ارتباط با سایرین و اعضای بازیگر.
 - برگزاری اردوها و بازدیدها به منظور ایجاد وحدت، همدلی، همگرایی، همبستگی، محبت، تعاون، همدردی، نظم پذیری، الگوپذیری، شکوفایی و بروز استعدادها به صورت کوتاه مدت یک روزه، چند روزه، منطقه ای، استانی و برون استانی.

۴- نتیجه گیری

امروزه جامعه‌شناسان، مردم‌شناسان و روانشناسان اجتماعی توجه ویژه‌ای به جامعه پذیر شدن افراد نشان می‌دهند و چون نهاد تعلیم و تربیت، رسالت آموزش و پرورش میلیون‌ها نهاد پاک و بی‌آلایش فرزندان هر مرز و بومی را داراست و ایجاد نیروی انسانی مولد، کارآمد و اثربخش محور توسعه در هر جامعه‌ای محسوب می‌گردد، ضروری است که سیاستگذاران و برنامه‌ریزان وزارت آموزش و پرورش در تمامی سطوح اعم از حوزه ستادی، استان، منطقه و مدارس نسبت به تربیت و پرورش دانش‌آموزانی که توانایی برقراری ارتباط با گروه و سایر افراد را به طور مناسب داشته و اینکه شهروندان خوبی در آینده باشند در اولویت قرار دهند و با نگاه ویژه‌ای بدان بنگرند و آن را مدنظر قرار دهند. هدف اساسی همه فعالیت‌های تربیتی و پرورشی مدرسه این است که انگیزه‌ها و محرک‌های لازم را برای ادامه رشد و تکامل طبیعی و سالم دانش‌آموزان ایجاد کند و امکانات کسب معرفت مهارت‌های ضروری و ارزش‌های مطلوب برای بهره‌مند از زندگی مطلوب را فراهم آورد. در انجام فعالیت‌های پرورشی دانش‌آموزان می‌توانند رشد اجتماعی را در خود تقویت کنند. دانش‌آموز می‌تواند نقش‌پذیری‌های اجتماعی و شرکت در گروه‌ها و دسته‌های ورزشی در جهت تبادل نظر و تعامل در مهارت‌های اجتماعی تمرین کند. حضور دانش‌آموزان در اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های چون: سرود، تئاتر و نمایش، موسیقی، انواع انجمن‌های علمی فرهنگی، هنری و نیز گروه‌های علمی بازدید از موزه‌ها، منابع طبیعی و گردش‌های علمی و اردوها نقش مهمی در تثبیت و تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی در آنان داشته باشد.

منابع

- انوری، مهدی؛ نجاری، هادی؛ خیرانی، امین؛ اسدی، محمدرضا. (۱۴۰۱). نقش فعالیت‌های پرورشی مدرسه در تربیت اجتماعی دانش‌آموزان، دوازدهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران
- ایرندگان، آرزو، علی صوفی، اله نظر. (۱۳۹۷). بررسی نقش فعالیت‌های پرورشی در رشد اخلاقی و اجتماعی دانش‌آموزان ابتدایی، اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ایران
- اسکندری، حسین. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین میزان فعالیت‌های پرورشی مدارس و ابعاد هویتی دانش‌آموزان. روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۸(۲۵)، ۱۱۳-۱۳۶.
- ایمن ارشادی، افسانه، نامی، کلثوم. (۱۳۹۸). ارزیابی فعالیت‌های پرورشی مدارس ابتدایی مبتنی بر سند تحول بنیادین. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۵(۲)، ۱۴۶-۱۵۵
- حق‌شناس، ع.م.؛ سامعی، ج. و انتخابی، ن. (۱۳۸۷). فرهنگ معاصر هزاره چاپ سیزدهم، تهران: فرهنگ معاصر
- خوشبخت، فربا، ایران پور، ماه منیر، مزیدی، محمد. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی از دیدگاه مربیان پرورشی مقاطع مختلف تحصیلی شهر شیراز؛ ساخت و بررسی پرسش‌نامه آسیب‌شناسی. دو فصلنامه اسلام و پژوهش‌های تربیتی، ۵(۱)
- دلربای، مریم. (۱۴۰۰). تربیت اجتماعی از منظر اسلام، <http://maryamdelrobaei.blogfa.com/post/10>
- سلیمی، ع. و داوری، م. (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی کجروی چاپ دوم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ستوده، ل.ا. (۱۳۸۵). آسیب‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی انحرافات، تهران: نشر آوای نور

طهماسبی، مهدیه. علمی، محمود (۱۳۹۳) جامعه پذیری و رابطه آن با میزان انضباط اجتماعی دانش آموزان مقطه متوسطه از سال تحصیلی ۹۴ - ۹۳، فصلنامه مطالعات جامعه شناسی سال ششم، شماره ۲۴
همتی، امیدعلی. (۱۴۰۱). نقش فعالیت ها و برنامه های پرورشی در تربیت اجتماعی دانش آموزان،
[/https://www.kurdpress.com/news/38528](https://www.kurdpress.com/news/38528)

Scruton, R. (2007) *The Palgrave Macmillan dictionary of political thought* (Third ed.): Springer.

Sahin, M. (2018). *Examination of the Level of Participation of Secondary School Students in Extracurricular Sports Activities [Burdur Example]*. *Asian Journal of Education and Training*, 4(3), 176-181.